MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Luonnonvaraosasto
Hallitussihteeri Karin Cederlöf

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Valtioneuvoston kirjelmä (U 24/2024 vp) eduskunnalle ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen neuvottelemisesta

Lakivaliokunta on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriöltä asiantuntijalausuntoa otsikkoasiassa. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa lausuntonaan lakivaliokunnalle kunnioittavasti seuraavaa.

Ympäristörikoksilla on laajoja kielteisiä vaikutuksia yhteiskuntaan ja ympäristöön. Siksi yhä tehokkaammat toimenpiteet ympäristörikosten torjumiseksi ovat tarpeen. Euroopan neuvoston ympäristörikoksia koskevan sopimuksen tarkoituksena olisi muun muassa ennalta ehkäistä ja torjua ympäristörikoksia sekä edistää ja lisätä kansallista ja kansainvälistä ympäristörikosten vastaista yhteistyötä. Ministeriö pitää yleissopimuksen kaavailtuja tavoitteita kannatettavina.

Maa- ja metsätalousministeriö on seurannut erityisesti ministeriön hallinnonalaan liittyvien määräysten valmistelua. Valmistelu on ministeriön näkemyksen mukaan yleisesti edennyt hyvään suuntaan. Laittomasti korjatun puutavaran kauppaan liittyvien rikosten osalta ministeriö on kiinnittänyt huomiota siihen, että määräys sääntelisi pitkälti samaa asiaa kuin hiljattain EU:ssa hyväksytty ympäristörikosdirektiivi ja siihen sisältyvä säännös EU:n metsäkatoasetuksen (EU) 2023/1115 rikkomisesta. Ministeriö näkee tärkeänä varmistua siitä, että yleissopimukseen tuleva määräys on sopusoinnussa tuoreen EU-sääntelyn kanssa. Neuvotteluissa on pidettävä huolta instrumenttien keskinäisestä yhteensopivuudesta.

Toinen ministeriölle merkityksellinen kokonaisuus on vieraslajeihin liittyvät rikokset. Kansallisessa vieraslajilaissa (1709/2015) säädetään rangaistuksista muun muassa EU:n vieraslajiasetuksen kieltojen rikkomisesta. Kyseisten säännösten rikkomisesta tuomitaan sakkorangaistukseen. Yleissopimuksen määräysten kohdalla on tärkeää kiinnittää huomiota suhteellisuusperiaatteen toteutumiseen niin, etteivät rangaistukset vieraslajirikosten kohdalla ankaroidu nykyisestä kohtuuttomalla tavalla.

Ministeriö pitää yleisestikin tärkeänä, että neuvotteluissa pyritään varmistamaan suhteellisuusperiaatteen toteutuminen sekä kansallinen liikkumavara ja joustavuus. Myös tarpeettoman hallinnollisen taakan välttäminen nähdään tärkeänä. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että nämä näkökohdat tulevat hyvin huomioiduiksi U-kirjelmässä.